

TERRA RUBRA

Full informatiu de la Vila de TARROJA - Any 19 - Maig-juny de 2010 - Núm. 124

EDITORIAL

El somni d'un demà millor és present en molts de nosaltres. La realitat de l'avui ens fa tocar moltes vegades de peus a terra i trenca sovint el nostre desig o quimera, motor que empeny sens dubte, l'instint de conèixer tot l'imaginable, en el llunyà horitzó. Un somni que amb el temps s'ha pogut anar forjant a poc a poc, mentre es creava expectatives de futur.

La joventut per definició es troba en el moment propici dels somnis, malauradament fracturats per múltiples causes, l'època actual que franquegem no és el millor estimul per activar el jovent. El desprestigi dels

polítics i la mateixa política ha caigut en un descrèdit vergonyós, i comporta riscos que condueixen a molts joves a una alegria vana, o al que és pitjor, al desinterès. La corrupció, la desconfiança, la retallada i el bloqueig de sous, els restringiment de personal en les institucions públiques, com ara la sanitat i l'educació, veritables pilars socials, l'augment d'impostos... En resum, la complexitat de la situació en què ens trobem no augura al nostre jovent una sortida fàcil.

És cert que la immensa majoria de la gent és honesta, treballadora i que té valors polítics, valors col·lectius, que guien les decisions a prendre, deia fa uns dies el president del Parlament de Catalunya, M.H. Sr. Ernest Benach.

Al nostre jovent, que és ja el nostre futur com a país, haurem de crear-li expectatives reals i tangibles, il·lusionar-lo en una societat que necessita de tots i que encara hi ha molt a fer, fer creïble l'esperança dels qui hem travessat unes quantes desenes d'anys, de la necessitat d'uns representants polítics en qui puguem confiar en un futur, que tornarà a ser nostre.

Preparats per una activitat en el poliesportiu any 2009

NOTÍCIES

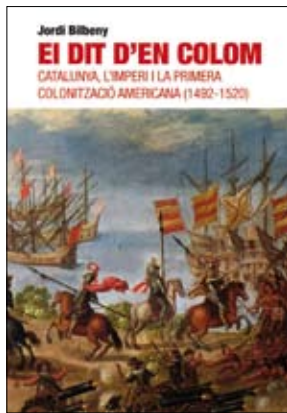
● Llibres de l'Índex, Col·lecció Descoberta, el mes d'abril pel dia de Sant Jordi, treu al mercat un nou llibre d'en Jordi Bilbeny "El dit d'En Colom".

És una compilació de diversos estudis, en els quals ens informa sobre les recerques de la casa barcelonina d'En Critòfor Colom, sobre el rei dels catalans Carles I, sobre l'Amèrica de parla catalana i sobre com la censura castellana s'ha

apropiat de la història dels catalans. El llibre d'en Bilbeny "és un llibre de circumstàncies", només un tast, en espera d'aprofundir en les seves argumentacions, en els propers. És de lectura fàcil i entenedora, satisfà la curiositat respecte del tema tractat i motiva el lector interessat a la recerca, per saber-ne més.

● El primer cap de setmana de maig es celebra a la nostra vila el dia del Roser. El dia 1 dissabte, es va programar a dos quarts de nou del matí, la segona caminada popular als castells de la Segarra, aquesta vegada al Castell de Concabella

Diumenge, dia del Roser, a les 12 del migdia, celebració de la missa, a continuació a la sala

de la vila, exposició de fotos: "Tarroja sota la neu" (1944-2010).

En la mateixa sala es va preparar un petit "pica-pica" per afavorir la conversa i l'entreteniment.

Coincidint al mateix temps amb el dia de la mare, es van posar a la venda uns petits testos de flors per poder oferir un detall a totes les mares.

A les 8 del vespre ball llarg amb la orquestra DOBLE SWING.

● Novament a la parròquia de Tarroja tindrem missa cada diumenge a les 12 hores. Agraïm el pare Vicente i els mercedaris de Sant Ramon, l'esforç per donar servei als nostres pobles.

Horari de les misses:

- El Llor, a les 10 de matí
- Sant Guim de la Plana, a les 11 del matí
- Tarroja, a les 12 del matí
- Les Oluges, a la 1 del migdia

Exposició de fotos "Tarroja sota la neu"

● Persones centenàries a la nostra població:

El dia 16 de juny, la Laieta Linares de cal Pont complirà 100 anys. Actualment viu a Barcelona amb la seva família, gaudeix de bona salut i pot atendre encara les seves coses i les del seu entorn. La fotografia present és feta aquest darrer mes d'abril. Moltes Felicitats, Laieta! Que el futur sigui tan generós com el present i per molts anys!

● Per als qui puguin estar interessats en notícies i activitats de la comarca, ens fem ressò d'aquestes notes de premsa que ens fan arribar des de Cervera i des del Castell de les Sitges.

Cervera debat sobre les instal·lacions d'energies renovables a la Segarra

JM (Cervera). Organitzat pel Fòrum l'Espitllera i el Grup per a la Defensa del Medi Natural de la Segarra, aquest dissabte 29 de maig, ha tingut lloc a l'Auditori de Cervera una Jornada de Debat sobre les energies renovables a la Segarra. Amb l'assistència d'unes setanta persones, l'acte ha comptat amb les ponències de la Dra. Lluïsa Cabeza i el Dr. Joan Roca, ambdós de la Universitat de Lleida,

i del geògraf Sergi Saladié, de la Universitat Rovira i Virgili. També amb la participació d'Ariadna Boixader, de la Coordinadora les Garrigues per una eòlica sostenible, i Joan Vázquez, secretari d'IPCENA, tots els quals han coincidit a senyalar que, si bé les energies renovables són preferibles a les tradicionals, la implantació d'aquestes indústries té una cara i una creu que cal tenir en compte. El perill de convertir la producció d'energia en instruments financers a través de les primes de producció, la gran incidència respecte el paisatge i el medi ambient i la qüestionable idoneïtat tecnològica, geogràfica i econòmica d'alguns dels projectes en marxa foren exposats i debatuts entre tots els presents en el corresponent torn de debat. La Dra. Cabeza va reclamar la necessitat que *“el Govern pensi més en les necessitats dels pobles i que l'energia renovable s'instal·li allà on es necessita i no allà on algú que té diners en vol fer més”*.

Durant l'acte es va fer lectura del document “Les energies renovables a la Segarra”, amb el qual Fòrum l'Espitllera es posicionà a favor de la implantació de les energies renovables a la Segarra, però amb l'exigència d'un procés previ d'informació a tots els afectats i de la valoració de les repercussions en el paisatge i el medi natural, d'un control estricte i periòdic de l'activitat, de l'anàlisi acurada de la tecnologia i la ubicació triades i la preferència d'instal·lacions de baixa potència que beneficiï els nuclis immediats, front dels grans oligopolis de producció energètica.

Presentació al castell de les Sitges de les ofertes de turisme eqüestre a la Segarra

JM (Florejacs). El Castell de les Sitges ha estat l'escenari on s'han presentat les ofertes de turisme eqüestre que volen potenciar la Segarra com a destí preferent per als amants dels cavalls. La iniciativa, encapçalada per les

Castell de les Sitges

cases de turisme eqüestre de Pavia (Cal So) i de l'Ametlla de Segarra (Cal Perelló) i amb assessorament i suport del mateix castell de les Sitges, es presenta com un projecte destinat a agrupar emprenedors dels diferents sectors de serveis turístics de la Segarra (allotjaments, restaurants, establiments culturals i productors locals) en una oferta atractiva i engrescadora per al visitant. Els promotors han descrit unes rutes d'entre dos i cinc dies per descobrir la comarca a cavall, tot seguint l'eix central dels castells i sumant-hi els atractius del paisatge, la natura i els altres elements de patrimoni històric, cultural i tradicional que defineixen la identitat segarrenca.

A l'acte hi han assistit una trentena de persones, en representació dels organismes

públics de Turisme de Lleida i d'establiments de turisme rural i castells visitables de la Segarra, i ha acabat amb la degustació de vins joves del celler Comalats, empresa que col·labora també en el projecte.

La primera de les rutes tindrà lloc al mes de juny i consistirà en una travessa eqüestre de tres dies entre el castell de les Sitges (a Florejacs) i Pavia (a Talavera). Passarà per llocs emblemàtics de la Segarra com els castells de Pallargues, Florejacs, Concabella o Castellmeià, els espais d'interès natural com el torrent del Passerell o la font de Gàver i d'altres punts remarcables com el santuari de Sant Ramon o Montfalcó Murallat.

Sota la denominació "A cavall pels castells de la Segarra" i sota l'aixopluc de la marca "Castells del Sió", les rutes hípiques es presentaran a Lleida coincidint amb la fira Expo Tren els propers 12 i 13 de juny.

Activitats programades a Tarroja

— Dissabte 12 de juny a les 19 h sala de la plaça Nova: xerrada a càrrec d'ENRIC DURAN (una veu lúcida sobre economia). Enric Duran ens presenta la nova proposta pràctica de com crear una nova economia justa, transparent, creativa abundant, auto-suficient, divertida, sostenible i integral.

Una nova proposta, que ja funciona, amb el nom de "COOPERATIVA INTEGRAL CATALANA": va més enllà d'un model econòmic, inclou monedes socials locals, educació, medicina, alimentació, i tots els altres serveis que qualsevol pot necessitar en la seva vida, o sigui és integral.

— Diumenge 13 de juny: CONSTEL·LACIONS FAMILIARS: a càrrec de Mercè Laseca.

Activitat a l'aire lliure

Per sanar i comprendre millor les relacions familiars, parella, treball, etc.

- Dissabte 19 i dimecres 23 de juny: xerrada Hira Ratan Manek Divulgador internacional del Sun Gazing. Com alimentar-nos, sanar-nos, i evolucionar espiritualment amb el Sol. (dia 19 xerrada, 23 taller pràctic).

Hira Ratan Manek és el divulgador internacional d'aquesta antiga tècnica o capacitat humana d'absorbir directament energia del sol. Podeu trobar informació per internet. Realement no deixa a ningú indiferent.

- 19 de juny: Festa-celebració amb música conscient, a la Universitat del Cor Únic. Sopar

inclòs. A les 21 h, després de la xerrada de Hira Ratan Manek.

- 20 de juny: dansa del Cor Únic. Celebració solstici d'estiu. Es dansarà durant tot el dia. A la univèrstat del Cor Únic, de Tarroja. Gratuït.
- 24, 25, 26, 27 de Juny. Curs a càrrec de Roy Little Sun (ancià indi Hoppi) sobre alimentació i forma sagrada de cuinar i viure a la terra. A Tarroja de Segarra. Inclou àpats i dormir. **TALLER CEL I TERRA (Sant Ramon). ART-TERÀPIA**
- **Curs de pintura: "La joia de crear"**. Cada dissabte es treballa un tema amb el qual redescobrim i gaudim la creativitat, l'art i la pintura.
- Taller de tècniques creatives amb pintura: (primer nivell de PINTURA MURAL I TROMPE-L'OEIL)

Es fa un intensiu de 1r nivell el mes de juliol, dies 12, 13, 14, 15 i 18, 19, 20, 21 de 4 a 8 de la tarda. Al setembre es comença un 2n nivell.

Defunció

Rafel Solà Castellana, cal Fuster. Va morir el dia 5 de juny a l'edat de 89 anys. El nostre més sentit condol a la família.

Full informatiu de la Vila de Tarroja

Consell de Redacció: *Josefina Carulla, Narcís Saladrígues i Mercè Torra.*

Col·laboradors: *Jeroni Artigas, Josep M. Llobet, Ramon Castellà, Jaume Secanell, Alba Vallés, Núria Verdés i Ramon M. Verdés.*

Correcció: *Servei Comarcal de Català del Consell Comarcal de la Segarra*

<http://www.terrarubra.net>

c/e: revista@terrarubra.net

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió de qui els signa.

Núm. de compte de Caixa de Terrassa: 2074 0141 20 3211764105

Edita: «Comissió d'Estudis Tarrogencs»

C/ de l'Església, 1 - Tel. / Fax 973 52 00 65
25211 TARROJA

Muntatge i impressió:

Saladrígues, S.L. - Ctra. de Preixana, s/n - 25250 BELLPUIG

Dip. Legal: L-2107 - 1990

Generalitat
de Catalunya

Consell
Comarcal
de la Segarra

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
de Tarroja

FOU CARLES I REBUT PER MORISCOS A ASTÚRIES?

Després de la mort d'en Ferran II, el príncep flamenc Carles, nét i hereu dels reialmes del Rei Catòlic, ha de viatjar a la península Ibèrica per fer-se càrrec de les disposicions testamentàries del seu avi. Però en aquests reialmes hi ha la figura de la mare d'en Carles, hereva natural del rei Ferran i reina vigent de Castella que roman tancada en una torre-palau per pretesa incapacitat per governar. L'obligació legal del príncep Carles, abans que res, ha de ser la de verificar l'estat de salut de la seva mare, per cedir-li el ceptre que li pertoca, si s'escau, o per continuar governant en nom d'ella per incapacitat de la reina, com feia en Ferran II. Per tant, el primer destí del jove príncep flamenc és, abans que cap altre, l'indret de reclusió de la seva mare.

La història oficial ens ha servit la crònica d'un desembarcament a la costa d'Astúries amb moments delirants. D'entrada, el viatge que els flamencs comptaven fer en sis dies pateix un retard remarcable a causa del mal temps. En Carles i el seu seguici sortiren de Middlesbrough el 7 de setembre, però les tempestes i els forts vents contraris desviaren l'armada cap a l'oest, i els dugueren a la costa d'Astúries, en lloc de la de Santander¹. **I allò que havia de durar sis dies,**

en durà el doble. En Hugh Thomas recull que a les 5 de la tarda del 19 de setembre de 1517, després que la tempesta del dia abans hagués desorientat la flota i els hagués fet perdre la nau que transportava els cavalls, desembarcaren en Carles i la seva germana, la princesa Elena (una relliscada que podria ser un símptoma que la crònica original hi devia constar "Elionor", perquè qui viatja amb Carles és la seva germana gran, normalment anomenada *Leonor* pels historiadors castellans. El traductor, però, transforma Elionor en Elena les primeres vegades que l'esmenta. Després, aquesta Elena desapareix sense deixar rastre i ja sempre llegirem *Leonor*, per la qual cosa podem sospitar que la crònica original estava sent redactada en català). Els prínceps i la seva comitiva, doncs, desembarcaren "a menys de dos quilòmetres de la població de **Villaviciosa** i recorregueren la resta del camí a peu. Els flamencs, inclòs el mateix Carles, s'estranyaren de la mala educació dels asturians, els quals, al seu torn, havien pensat en un primer moment que es tractava d'una flota **turca** o francesa"². Imponent! Va de debò que les armades turques solien travessar tota la Mediterrània i l'estret de Gibraltar, resseguir la costa portuguesa, la gallega i la cantàbrica per endinsar-se a la

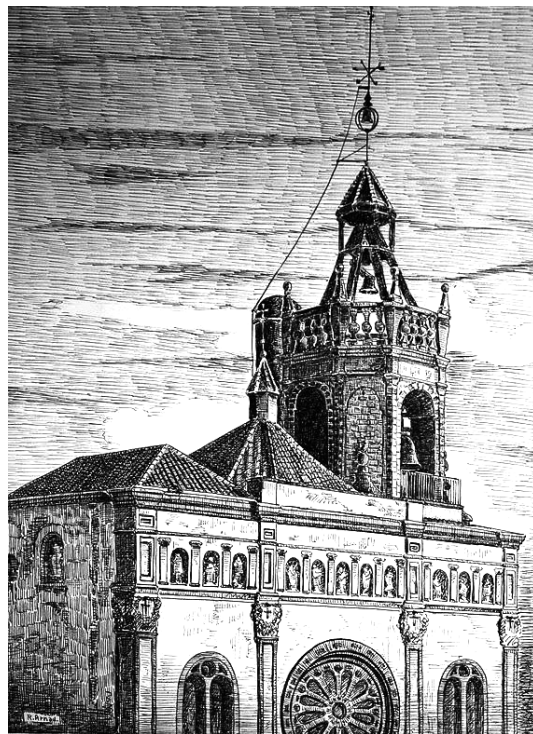
1) MANUEL FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, *Carlos V, el César y el Hombre*, Editorial Espasa Calpe, SA, Madrid, 1999, p. 78.

2) HUGH THOMAS, *El Imperio Español. De Colón a Magallanes*, Editorial Planeta, S.A., Barcelona, 2006, p. 529-530.

ria de Villaviciosa i assaltar aquella gent tan malfiada? En Ramon Reixach i Puig, en el seu treball històric guardonat amb el Premi Iluro 2005, es fa ressò del “gir a la política expansionista otomana efectuada pel sultà Selim I (1512-1520) cap a la Mediterrània meridional”³ i documenta que “l’any 1515, hi ha notícies de guaites de mar des de l’atalaia que constituïa el campanar de l’església parroquial de Santa Maria de Mataró. El cèlebre **almirall turc** Jair-al-Din Baba’ Aruch, Barbarossa, havia començat l’**assetjament** a la marineria i **les costes de la Mediterrània Occidental** l’any anterior”⁴. El mateix any que Barbarossa ocupà Alger, “el batlle de Mataró ordenava una revista d’armes *com sia vengut a llur notícia que moltes fustes de moros trestessen e són vistes en aquestes mars (...)*”⁵. I a continuació ens confirma que “després del fracàs de l’expedició que havia de conquerir Alger (1518), i d’**atacs reiterats contra les costes valencianes** (1518-1519), les Corts de 1519-1520 acordaren un donatiu de 13.000 ducats l’any per tal de construir quatre galeres destinades a la lluita contra la pirateria barbaresca”⁶.

A la vista d’aquestes informacions, no només hi interpretem el símptoma preclar del trànsit mediterrani de les riqueses i el comerç amb Amèrica, temptació luxuriosa per a la pirateria, sinó que també hi llegim el temor del litoral català als *moros a la*

Dibuix de l'església de Santa Maria de Mataró.

costa, i l’absoluta irracionalitat dels pirates si, tenint la rica costa mediterrània per assaltar, circumval·laven tota la península Ibèrica per anar a desembarcar a la ria asturiana de Villaviciosa. Però en Fernández Álvarez també apunta, sense cap pudor, que els vilatans espantats “temeren un atac enemic, tal vegada de **turcs**, tal vegada de francesos”⁷. La valoració, per tant, fa l’efecte de ser original de la font consultada per tots dos historiadors: el cronista Laurent Vital, cambrer del príncep Carles. En Thomas encara ho fila una mica més en comentar que “els habitants de Villaviciosa es congregaren a la platja armats. *Moros a la costa* era ja una expressió corrent per indicar el perill

3) RAMON REIXACH i PUIG, *Els pares de la república. El Patriciat a la Catalunya urbana moderna. Mataró, s. XV-XVIII*, Caixa Laietana, Premi Iluro 2005, Mataró, 2006, p. 58.

4) Ídem, p. 58-59.

5) Ídem, p. 59.

6) Ídem, p. 59.

7) M. FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, ob. cit., p. 78.

---

a les platges espanyoles”⁸. O sigui que cal comptar que els turcs no feren una expedició excepcional al Cantàbric per anar a assaltar els escarmentats veïns de Villaviciosa, sinó que hi anaven amb una freqüència amoninadora! Sincerament, fa riure. És d’una evidència palmària que se’ns està parlant de les platges del Llevant ibèric. El mateix Fernández Álvarez ho palesa més endavant, quan parla de les **hipotètiques** corts

Carles I, pintura a l'oli de Jan Cornelisz (1530).

castellanes a Valladolid: “I la complicació que suposa per a Castella la nova dinastia s’anuncia rotundament, perquè el seu nou rei tenia la més gran frontera amb l’Islam, en afegir-se a les velles **fronteres marítimes de Nàpols i el sud espanyol**, les que ara es tenien cap a Constantinoble”⁹. “El sud

espanyol” és l’expressió del professor Fernàndez per designar que les velles fronteres naturals amb l’Islam eren la costa est i la costa sud-est de la península Ibèrica —un cop conquerida Granada—, a més a més del regne de Nàpols. I hom es deixa les illes Balears, que també patiren força. Per tant, el “sud espanyol”, no pas el nord. Tenint una infinitud de viles mediterrànies per assaltar, què diantre havien d’anar a buscar els turcs a la pintoresca i llunyana Villaviciosa?

Després de desfer-se l’embolic en veure que es tractava de cortesans i no pas de pirates, els habitants de la vila (*viciosa*, segons les cròniques) assistiren com pogueren aquell seguici regi. En Carles hi pernoctà quatre nits i en agraïment a l’hospitalitat brindada, eximí de tots els impostos els habitants de la població, com si fossin cavallers. Després seguí ruta al llarg de **vint quilòmetres** per abruptes camins i terres que en Laurent Vital descriu “*comme un désert et inhabitable et très pénible à passer et dangereux*”¹⁰. Pel poc que en sé, no tinc la sensació que la costa asturiana pugui ser descrita com un desert inhabitable. En Hugh Thomas ens diu tot seguit que “recalaren en un port encisador, Ribadesella, on la població els rebé amb música de flauta i pandereta. També **hi tingué lloc una batalla de taronges**”¹¹. No sé per què, jo sempre havia associat les taronges a l’antic Regne de València. Però en aquella època és evident que a la Costa Cantàbrica se’n deuriem fer a cabassos, moltes més que a la riba mediterrània, ja

8) H. THOMAS, ob. cit., p. 530.

9) M. FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, ob. cit., p. 92-93.

10) H. THOMAS, ob. cit., p. 530.

11) Ídem.

que tenien el costum de dilapidar-les en festives batalles tribals. El censor ho tenia francament bé. Només havia de substituir “taronges” per “pomes”, i hom hauria relacionat automàticament pomes amb la sidra d’Astúries, i l’adulteració històrica hauria pres una certa pàtina de credibilitat. Però les taronges, com les armades turques, ens situen inequívocament al Regne de València. I més, encara, si fem cas d’un altre fragment impagable de la crònica d’en Laurent Vital que el 1978 il·lustrava una investigació sobre la pretesa indumentària cinc-centista de les dones asturianes:

«... En efecto, después de haber acompañado las mozas al Rey y a su señora hermana al alojamiento, fueron todas, según la usanza del país cantando y tocando sus instrumentos, que eran como tamboriles de un sólo fondo provistos de sonajas (= pan-

deretas). A mi parecer, creo que eran muy bien **doscientas mozas** alrededor de dicho señor Rey y de Su Alteza, **todas vestidas a la morisca**, llevando muchos anillos pendientes de las orejas y alrededor del cuello y, como en sus panderos sonajas **llevaban en brazos, piernas y cinturas, cascabeles**. Iban vestidas con camisas hechas con telas fruncidas lo mismo que las camisas engalanadas, **algo así como una pastorcita**, y en cuanto a adorno de cabeza eran todo lo contrario de aquellas de Rivadesella, que llevaban canutillos, enroscados medio colgando sobre la frente, pues estas mozas de San Vicente los llevaban colgando por detrás sobre la espalda y no eran redondos sino aplastados, colgando con balanceo o, para darlo á entender, como las capuchas de terciopelo y adornos de corte. Ciertamente, algunas de ellas lo llevaban tan extrañamente que me costaría mucho

más trabajo podérselo descifrar bien cómo. **Así, como habéis oído estas mozas con su bonito tamboril de sonajas llevaban un gran turbante como lo llevaría una morisca.** Así, pues, tocaban sus tamboriles y cantaban de vez en cuando; lo que parecía muy nuevo al Rey y a toda la nobleza, aunque era muy grato de oír y sobremana gozoso»¹². I ara! Morisques a Astúries! Al regne d'Astúries, pàtria de la resistència hispànica a l'agressió musulmana, “un dels nuclis de **preservació** i de posterior expansió **dels cristians independents** contra els invasors musulmans”¹³, resulta que les dones i les noies **es vestien a la morisca i duïen turbant** com el duria una morisca. Com s'entén?

Recapitem. La flota va sortir de Middlesbrough el 7 de setembre de 1517 i va trigar 11 dies per fer set-centes milles nàutiques. L'amic Daniel Ibàñez m'ha calculat amablement que això comportaria una velocitat aproximada de 2'6 nusos, que seria com si vinguessin nedant. “Navegant a 6 nusos, velocitat possible per a un vaixell de vela, en onze dies i sortint de Middlesbrough pots arribar a la costa levantina, a una població de la Marina Baixa que es diu Vila Joiosa i té una platja magnífica”¹⁴. És clar. Villaviciosa substitueix **La Vila Joiosa**. La tempesta que allarga el viatge el doble del que estava previst és un recurs de la censura,

que tornarem a trobar en alguna altra de les navegacions de la reialesa entre Flandes i “Castella”. Aleshores, si es tractava de Vila Joiosa, sí que tenien raons per témer l'atac d'una flota turca, i sí que devien armar-se o córrer a refugiar-se al crit de *Moros a la costa!*

Charles I, l'emperador.

Després de quatre nits de sojorn, si hom hagués persuadit el príncep de mirar de fer el camí per terra —la mar continuava moguda, es veu¹⁵— i arribar a València tot passant per Cocentaina, Xàtiva i Alzira, el camí més curt, la comitiva reial hauria agafat el camí de Sella. **Sella** és una població que, curiosament, rima amb Ribadesella, i està

12) J. M. GOMEZ-TABANERA, “Del tocado «conforme» de las mujeres asturianas en el siglo XVI”, *El Basilisco*, núm. 5, novembre-desembre, 1978, <http://www.fgbueno.es/bas/pdf/bas10506.pdf>

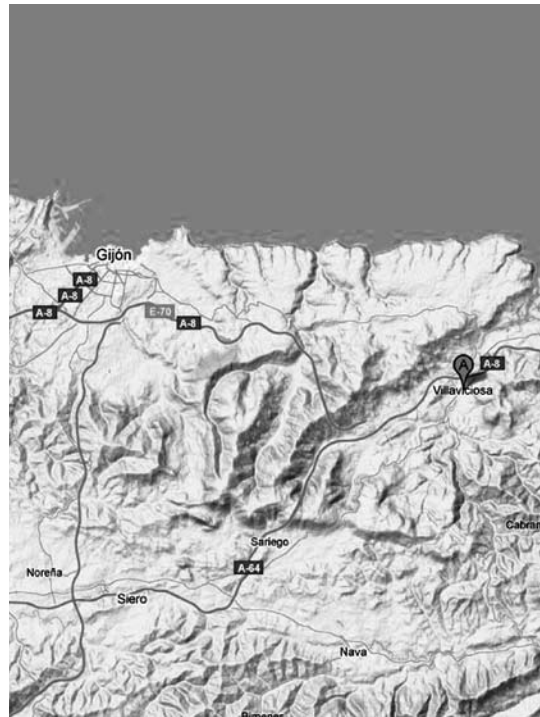
13) http://www.encyclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0005868&BATE=Ast%FAries:%20La%20hist%F2ria

14) DANIEL IBÀÑEZ, e-mail personal del dissabte 13 de febrer del 2010.

15) HUGH THOMAS, ob. cit., p. 532.

situada justament a uns vint quilòmetres terra endins des de La Vila Joiosa. Unes imatges que n'he pogut observar revelen un paisatge abrupte (la vall d'Orxeta, els barrancs de Tagarina i de l'Arc), pedregós i àrid en alguns moments, que encara ho havia de ser més si ponderem mentalment la qualitat que la carretera actual devia tenir al segle XVI. El *désert et inhabitable et très penible à passer et dangereux* d'en Laurent Vital. Conforme ens acostem al nucli urbà del present, en canvi, hom pot copsar una profusió inequívoca d'arbres fruiters. L'entrada a la *Gran Enciclopèdia Catalana* fa pocs anys hi trobava 400 hectàrees de regadiu dedicades a hortalisses i cítrics¹⁶, aptes per a la guerra de taronges que humilment haurien muntat els moriscos per divertir els seus hosts. Perquè, en efecte, Sella tenia una "fortalesa d'origen islàmic, fou lloc de moriscs (115 focs el 1609) de la fillola de Cocentaina; a l'expulsió (1609), fou repoblada a base de mallorquins"¹⁷. És a dir, que les asturianes que vestien com morisques i es posaven picarols i anells als braços eren, en realitat, veritables morisques de terra endins de la costa alacantina.

El periple havia de continuar per terra, però no semblava còmode per a la cort flamenca, que havia perdut bona part dels seus cavalls durant la suposada tempesta del 18 de setembre, com hem dit¹⁸. Amb cavalls o sense, el desplaçament per mar

es devia reconsiderar. La flota de quaranta naus esperava en Carles a Santander, que, per mi, seria Alacant. A final de mes, el príncep emmalaltí i hagué de romandre uns quants dies a San Vicente de la Barquera¹⁹. Crec que en realitat som a Sant Vicent del Raspeig, a tocar d'Alacant, des d'on faran dur l'equipatge reial. A partir d'aquí, la crònica falsejada s'ha d'ajustar a un viatge per terra fins a Valladolid, que suplanta València, i ja no sembla factible d'escatir si el desplaçament real es dugué a terme per terra o per mar. La manca de muntures, si és certa, fa pensar que hom s'acabaria decantant per la navegació.

Tot plegat enllaça amb la sospita que tenim de fa temps sobre el veritable indret

16) http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0238467&BATE=Sella

17) http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0238467&BATE=Sella

18) HUGH THOMAS, ob. Cit., p. 529.

19) Ídem, p. 531.

on vivia tancada Joana la Boja. Si el príncep Carles havia de presentar-se, abans que res, davant la seva mare, i el viatge el duia al regne de València, és que Joana es trobava en aquest regne. Seria cosa ben natural, atès que el seu carceller, de bon principi, fou el valencià Lluís Ferrer²⁰. Després seria substituït pel marquès de Dènia, un altre valencià, a qui Carles nomenaria, a més, governador de *Tordesillas*²¹. Joana tindria com a curador el seu germanastre Alfons d'Aragó, el fill natural d'en Ferran II i la catalana Aldonça Roig d'Ivorra, que fou arquebisbe de Saragossa, que no tenia cap jurisdicció als regnes de Castella²², però en canvi també era bisbe de València²³. Finalment, les setmanes prèvies a la mort de Joana i en l'hora de la seva agonia, el 12 d'abril del 1555, trobem al seu costat un altre valencià, el seu darrer confessor, el jesuïta Francesc de Borja²⁴.

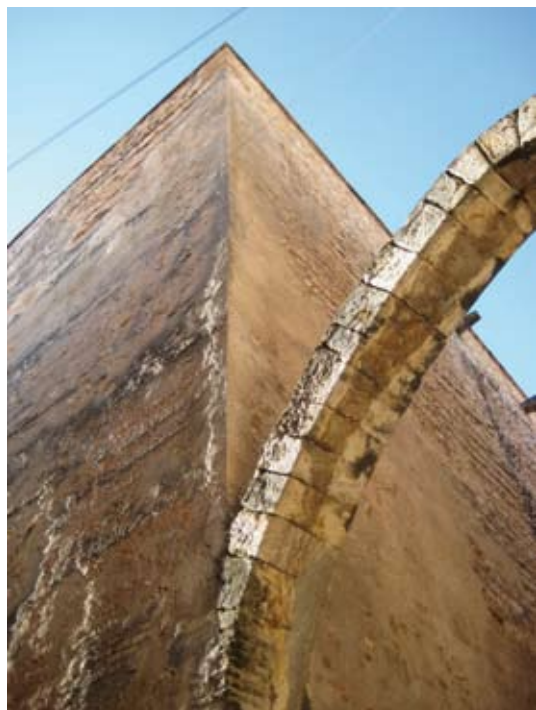
20) ERNEST BELENGUER, *Ferran el Catòlic*, Edicions 62 S.A., Barcelona, 1999, p. 320-321.

21) JOSEPH PÉREZ, *Carlos V*, Ediciones Temas de Hoy, S.A. (T. H.), Madrid, 1999, p. 35.

22) En Manuel Fernández Álvarez recull entre les peticions de la delegació de la ciutat de Toledo a Barcelona, davant Carles I el 1519, que per als castellans era una humiliació insuportable que es donessin oficis de Castella als estrangers: "(...) i que es remeiés d'una vegada l'afront de donar oficis de Castella a estrangers", en referència, sobretot, a l'arquebisbat de Toledo atorgat al jove nebot del flamenc Guillem de Croy, primer camarlenc d'en Carles I. Tant l'Alfons d'Aragó com els successius curadors valencians de Joana eren estrangers a Castella, cosa que fa inconcebible que poguessin exercir impunement aquests càrrecs al bell mig de Castella durant els més de 40 anys de reclusió de Joana. M. FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, ob. cit., p. 117.

23) ÀNGEL CASALS, *L'emperador i els catalans. Catalunya a l'Imperi de Carles V (1519-1543)*, Editorial Granollers S.L., Granollers, 2000, p. 32.

24) GEOFFREY PARKER, pròleg al llibre de BETHANY ARAM, *La reina Juana. Gobierno, piedad y dinastía*, Marcial Pons, Ediciones de la Historia S.A., Madrid, 2001, p. 3-4.

Torre musulmana de Silla

On era tancada Joana? Si Villaviciosa amagava La Vila Joiosa i Ribadesella tapava Sella, si les *cortes de Valladolid* del 1518 foren, en realitat, les primeres Corts d'en Carles I a València, *Tordesillas* només podia ser... la Torre de Silla²⁵, una construcció de l'època musulmana que formava part del cinturó defensiu de la capital del regne, reforçada al segle XIV i lligada als fets de les Germanies, que avui encara es dreça orgullosa damunt l'Albufera de València, a diferència del pretès palau de *Tordesillas*, del qual no en queda res.

Però això ja són figures d'un altre paner. És a dir, matèria d'un altre article.

PEP MAYOLAS

25) <http://www.silla.es/silla-ciutat/el-poble/patrimoni-historic>

TARROJA EN MOVIMENT

Diuen que als pobles no hi ha activitats i que la vida és avorrida i monòtona. Afortunadament, el grup de joves de Tarroja fa que això no sigui del tot cert. Gairebé cada dia i cada cap de setmana hi ha alguna cosa a fer, sempre interessant i per a tots els públics.

S'ha treballat molt en l'àmbit del creixement personal, agroecologia, teràpies alternatives i formes de vida sostenibles. Podem dir que hi ha tres línies de treball principals: el Centre d'Ensenyances la Cabana, l'Associació de consumidors, productors i venedors "La Garbiana" i la Universitat del Cor únic

1. El Centre d'Ensenyances la Cabana acostuma a englobar activitats de l'àmbit del creixement personal, sanació, teràpies alternatives i espiritualitat i formes de vida sostenibles. S'acostumen a fer activitats tant a la Cabana d'en Pau com a la sala de la plaça Nova, i algunes conferències a la sala del Cafè. Aquest centre va començar a poc a poc, però amb el temps ha agafat una bona embranzida. Actualment al poble tenim tres activitats permanents: Tai Xi, ioga i dansa del ventre. Les tres activitats ens permeten tenir una pràctica constant, cadascuna d'una manera diferent. Després de les vacances d'estiu, hi tornarem i esperem que la participació sigui igual i encara més gran, ja que totes són activitats per a totes les edats i no es necessita cap experiència prèvia. Us hi animem!

I moltes altres activitats els caps de setmana (Tapping, Isyayas, reiki, bioconstrucció, taller del cicle menstrual, constel·lacions familiars...), algunes amb més i altres amb menys assistents, totes van dels cinc als vint-i-cinc participants. Cada cop ve més gent de tota la província i de més lluny, ja que intentem que tot el que fem sigui de qualitat. De gran interès han estat l'Ascensió dels Ishayas, les constel·lacions familiars i el Tapping, que a causa de l'interès generat, anirem repetint assíduament.

2. La Garbiana: la Garbiana va néixer amb l'objectiu de facilitar-nos aliments cultivats ecològics de manera fàcil, alhora que servís per a estimular la producció i sensibilització a la zona en aquest aspecte: l'agricultura ecològica. Ara la cosa està en plena expansió i ja no només proveïm els integrants inicials de la cooperativa, sinó que també a diferents famílies externes. També s'està creant uns magatzem-botiga als baixos de Cal Talet, que és on hi hauran emmagatzemats els aliments i serà el punt d'intercanvi i venda. A mes a més ja s'ha engegat la iniciativa de cultivar, començant aquest any amb alls, cebes, patates i cereals (sègol, blats panificables, etc). Tot acaba de començar, i pel que sembla la cosa té un munt de gent engrescada, tant per comprar com per fer de pagès!

3. Universitat del Cor Únic: aquesta iniciativa es va engegar a partir de la vinguda de Roy Littlesun, un ancià indi Hoppi internacionalment conegut, que va triar el nostre poble per a crear un centre des d'on es centralitzessin les ensenyances que promou a Espanya i Europa. Està localitzada al tancat del senyor Pere, on, com molts de vosaltres haureu vist, hi ha una tenda índia gegant plantada. La universitat es tracta d'un lloc on periòdicament s'organitzen xerrades i cursos, entre d'altres coses, amb la intenció de promoure l'alimentació natural basada en els cereals integrals, coneguda també com la macrobiòtica. Han vingut varies persones de fora enteses amb el tema a viure al nostre poble per a tirar endavant el projecte. És ben interessant i útil el coneixement sobre alimentació que promouen. Hi esteu tots convidats.

Així doncs, a Tarroja, estem ben distrets, divertits i engrescats. Us convidem a conèixer i participar en aquests projectes que amb l'ajuda de tots van tirant endavant.

Si voleu més informació de tot plegat: lacabanasana@gmail.com

**CABANISTES-GARBIANEROS
UNIVERSITARIS**

ESCRIUEN ELS NOSTRES LECTORS

Després d'haver llegit el darrer full informatiu núm. 123, m'he quedat, durant una bona estona, un xic trist i molt nostàlgic. L'article de la Josefina Carulla i l'Editorial han estat els responsables de fer-me venir a la ment records de la infantesa. Sí, teniu raó, quin abisme entre les setmanes santes de la postguerra i les d'ara. Recordo, perfectament, com si l'estès veient, la meva iaia, la Dolors, una dona pagesa nascuda el 1880 al llogaret de Talló de Cerdanya, cuinant-nos els àpats propis d'aquelles celebracions: bacallà amb pèsols, faves estofades, cigrons i mongetes en suc, com a plats principals, atès que la carn estava rigorosament prohibida, si no volies caure en pecat mortal, és clar pels que tenien diners, per gastar, sempre els quedava el recurs de pagar la butlla dispensadora. I què dir-ne dels via crucis pels carrers del barri, presidits per una imatge gegantina de Crist i de la peregrinació familiar, del Divendres Sant, amb la visita dels Monuments de totes les esglésies que podíem abastar. Sabeu quin era el plaer que ens donàvem un cop acabat el Via Crucis? Doncs anar a una granja, d'aquelles que encara tenien vaques a la rebotiga, per beure'ns un bon got de llet recent munyida. Amb poca cosa érem feliços. Això ho expliques ara i, parlant col·loquialment, ja em perdonareu l'expressió, se te n'enfoten.

Però no només han patit un canvi, com un mitjà, els costums particulars de cada família, també l'entorn, la pompa de la qual es valen el fidels per practicar la religió. Només un exemple: durant ben entrada

la dècada dels setanta, del segle passat, a totes les esglésies dels llogarets i poblets del massís del port del Cantó, que s'estén entre Sort i Adrall, s'hi celebrava missa amb normalitat. A hores d'ara romanen tancades, fins al punt que si vols assistir a qualsevol celebració has d'agafar el cotxe i desplaçar-te a la població de certa importància més propera. La manca de sacerdots està passant factura, sense que el Vaticà sembla que estigui per la tasca de posar-hi remei.

La religió no pot ser monolítica i ir-reductible i s'ha d'adaptar als canvis que experimenta la societat. Han de procurar caminar juntes i mai una unes quantes passes una darrere de l'altra. Es fa urgentment necessari, revisar la qüestió del celibat, que no ha de ser un problema insoluble, ja que, durant el primer mil·lenni (d.C), els sacerdots no tenien l'obligació de restar fadrins, això ha d'interpretar-se en el sentit que la normativa actual és, ha de ser, perfectament reversible. L'associació de sacerdots lleidatans anomenada "Ondara" està treballant en aquest sentit. Que tinguin èxit.

D'altra banda l'onada de pederàstia que ha sacsejat els fonaments de l'Església, ha fet dir, al cardenal secretari d'estat del Vaticà Tarcísio Bertone: "El celibato no és inamovible". Esperem que, una vegada hagi desaparegut la tempesta, es recordi d'aquestes paraules i posi fil a l'agulla. Pel bé de l'Església.

ANTONI MOLINÉ I ROURA

OCELLS AL NOSTRE TERME (XV)

Gratapalles (*Emberiza cirulus*)

Aquest bonic ocell, de la mida d'un pardal, és molt comú a la Segarra a qualsevol època de l'any. Els seus costums reservats i tímids el fan, però, difícil de veure.

Es tracta d'un moixó que viu a les vores dels camps, normalment més associat a les bosquines d'alzines o camps d'ametllers. S'alimenta principalment d'insectes i fa el niu a terra, en els marges dels camins i a sota dels matolls.

Els mascles tenen un cant molt característic, que fan normalment posats a la punta d'alguna branca. És llavors quan resulten més fàcils de veure. La millor època per mirar de trobar-los és a principis de primavera, quan els mascles marquen el territori tot cantant. Fora d'aquesta època el podeu veure a qualsevol matoll o arbre, però probablement no es deixarà mirar més que uns pocs segons abans de fer una volada per amagar-se.

Tòrlit (*Burhinus oedicnemus*)

Aquest gran ocell terrestre (és més gran i alt que una perdiu) és un habitant dels terrenys oberts. Li agraden especialment els guarets, on acostuma a fer el niu a terra.

Tot i que els tòrlits viuen tot l'any a Catalunya, a la Segarra arriben normalment a principis de primavera per criar als camps i guarets, i passat l'estiu marxen a hivernar normalment a les zones de regadiu.

Són uns ocells inconfusibles, tant pel seu aspecte (potes llargues, colors marrons i grans ulls grocs), com pel seu cant que acostuma a fer al capvespre.

Pertal de trobar-lo, aneu als camps oberts i als guarets a la primavera. És probable que els veieu volar, amb les seves llargues ales negres amb taques blanques i el seu reclam.

CARLES GRANDE

AL JUNY, LA FALÇ AL PUNY

Al juny, la falç al puny”, diu el refranyer. Amb la falç va començar la sega, abans, el sembrat s’arrencava amb les mans, tal com es feia els anys que la collita era tan dolenta que no es podia segar. De la falç es va passar al volant, una falç allargassada que feia aventar més la feina, mes endavant va sortir la dalla, darrera eina manual.

El nostre bon amic i col·laborador Dionís retroba en el mes de juny la seva ploma poètica i encara que la salut no l’acompanya gaire, arrenca de la memòria els moments venturosos de vivències a la Segarra i ens envia aquest poema que tenim el goig de publicar a Terra Rubra.

Agraïm en Dionís la seva col·laboració, sempre incondicional. Els que el coneixem de prop hem gaudit de molts bons moments culturals i d’amistat al seu costat. Li desitgem una bona i satisfactòria recuperació, perquè en endavant puguem complaure’ns de nou en les seves historietes escrites, reals com la vida mateixa, en les quals no podia

mancar aquell fil d’ironia educat i fi amb què ell sap abillar-les.

Les garbes dormen al camp
Déu els do bona dormida.
Segueix la guatlla el reclam
-la niarada aborrida-
Juliol ens duu l’aram
dins la posta beneïda.
Les garbes dormen al camp,
que la sega ja és finida.

El repòs del verd fullam
a l’ocellada convida;
Les garbes dormen al camp,
garbes seques sense vida.

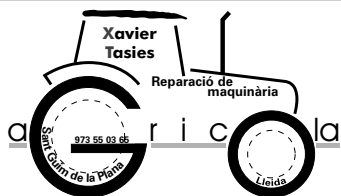
Passa l’euga com un llamp
sense fer cas de la brida.
Les garbes dormen al camp
i l’ombra l’ha esfereïda.

Ai, encara servo el ram,
i l’estimada és partida...
Les garbes dormen al camp,
Déu els do bona dormida!

DIONÍS PRAT

Garbera

Tel. 973 53 16 73 - Part. 973 53 16 06 - Av. Mil·lenari, 38 - 25200 CERVERA

Hostal
Jaumet
Fundat el 1890
TORÀ

Ctra. Barcelona-Andorra, s/n
Tel./Fax 973 47 30 77
25750 TORÀ (Lleida)

www.hostaljaumet.com
info@hostaljaumet.com